

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 266/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených Advokátska kancelária ŠČURY, s. r. o., M. R. Štefánika 2618, Čadca, proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14Co/11/2022 zo 6. septembra 2022 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/65/2023 z 26. októbra 2023 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. januára 2024 domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu namietanými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú zrušiť napadnuté rozhodnutia, vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať im finančné zadostučinenie vo výške 2 000 eur, ktoré sú krajský súd a najvyšší súd povinné zaplatiť sťažovateľom spoločne a nerozdielne, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ 1 za účasti sťažovateľky 2 v postavení intervenienta na strane sťažovateľa 1 (žalobcu) sa žalobou podanou proti žalovanej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), domáhal určenia, že stavba na pozemku [REDAKOVANÉ] zapísaná na [REDAKOVANÉ] vedenom na katastrálnom odbore Okresného úradu Bratislava nie je rodinným domom, a určenia, že žalovaná nie je vlastníčkou predmetnej stavby.

3. Sťažovateľ 1 v žalobe uviedol, že v administratívnom konaní iniciovanom žalovanou o vydanie stavebného povolenia na zmenu dokončenej stavby rodinného domu, ktorý však nie je rodinným domom a ktorý nie je v jej vlastníctve, dochádza k ohrozeniu vlastníckeho a iného práva a právom

chránených záujmov sťažovateľa 1 a vlastníkov susediacich nehnuteľností [REDACTED] a sťažovateľky 2 a zastavenie tohto stavebného konania je oprávneným záujmom vlastníkov susediacich nehnuteľností.

4. Sťažovateľ 1 v žalobe argumentoval tým, že žalovaná je na liste vlastníctva vedená ako vlastníčka predmetného rodinného domu. Kúpnu zmluvou uzavretou 23. marca 1995 medzi predávajúcou [REDACTED] a žalovanou ako kupujúcou žalovaná nadobudla vlastnícke právo k pozemku. Žalovaná bola v čase uzatvorenia uvedenej kúpnej zmluvy maloletou. Rozsudkom súdu bol schválený právny úkon rodičov žalovanej prejavenej pri uzatvorení kúpnej zmluvy, ktorej predmetom nebol prevod vlastníckeho práva k rodinnému domu. Predmetný rodinný dom bol zapísaný na list vlastníctva až viac ako 14 rokov po uzatvorení kúpnej zmluvy, a to len na základe žiadosti žalovanej z 20. apríla 2009 adresovanej Správe katastra pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu, doloženej potvrdením o orientačnom a súpisnom čísle [REDACTED]. Podľa sťažovateľa 1 predmetná stavba nespĺňa zákonom stanovené požiadavky definície rodinného domu a zastavenie stavebného konania je oprávneným záujmom vlastníkov susediacich nehnuteľností.

5. Okresný súd Bratislava I rozsudkom sp. zn. 12C/240/2013 z 13. júla 2018 žalobu zamietol. Na základe odvolania sťažovateľov krajský súd rozsudkom sp. zn. 14Co/11/2022 zo 6. septembra 2022 potvrdil napadnuté rozhodnutie okresného súdu.

6. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4Cdo/65/2023 z 26. októbra 2023 podané dovolanie sťažovateľov odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Podstatou argumentácie sťažovateľov je skutočnosť, že podľa ich názoru sú napadnuté rozhodnutia arbitrárne a nepreskúmateľné.

8. Sťažovatelia argumentujú, že sťažovateľka 2 nebola o termíne verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu upovedomená zákonným spôsobom. Odvolací súd jej v rozpore s § 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami, hoci ho sťažovateľka o to požiadala v jej podaní z 25. júla 2022.

9. Najvyšší súd v rozpore so skutkovým a s právnym stavom vyhodnotil túto ich námietku ako nedôvodnú, pretože z obsahu súdneho spisu (č. 1. 431) vyplýva, že 23. augusta 2022 bolo odvolacím súdom sťažovateľke 2 v postavení intervenienta elektronicky odoslané oznámenie odvolacieho súdu o zrušení termínu verejného vyhlásenia rozsudku 30. augusta 2022 spolu s oznámením nového termínu 6. septembra 2022, pričom zásielka bola vrátená súdu 8. septembra 2022. Predmetná zásielka však nebola súdu vrátená, ale 8. septembra 2022 o 00:18:52 hod. bola uložená do elektronickej schránky sťažovateľky 2. Sťažovateľka 2 sa ani pri najlepšej vôli nemohla zúčastniť verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu, keďže o jeho konaní sa dozvedela až 2 dni po jeho uskutočnení. Rozsudok odvolacieho súdu je podľa sťažovateľov neudržateľný, pričom odstránenie tejto vady je možné iba prostredníctvom zrušenia takého rozsudku.

10. Sťažovatelia zastávajú názor, že všeobecné súdy sa nevysporiadali ústavne akceptovateľným spôsobom ani s ich odvolacou a dovolacou námietkou nedoručenia oznámenia sťažovateľky 2 o vstupe do konania právneho zástupcovi sťažovateľa 1. Sťažovatelia uvádzajú, že súd prvej inštancie bol v zmysle § 110 ods. 1 prvej vety CSP povinný doručiť oznámenie sťažovateľky 2 o vstupe do konania právneho zástupcovi sťažovateľa 1 ako jeho zástupcovi so splnomocnením pre celé konanie, ktoré nemožno ničím obmedziť. Doručenie oznámenia sťažovateľovi 1 (nie jeho právneho zástupcovi) na pojednávaní 13. júna 2018 krátkou cestou je z tohto pohľadu právne irelevantné a doručenie oznámenia sťažovateľovi 1 na pojednávaní nezabavilo súd povinnosti doručiť toto oznámenie jeho právneho zástupcovi.

11. Sťažovatelia zastávajú názor, že všetky konajúce všeobecné súdy sa ústavne udržateľným spôsobom nevysporiadali ani s námietkou vedenia konania s právnym zástupcom žalovanej bez riadne udeleného splnomocnenia. Sťažovatelia namietajú, že pri vznesení námietky absolútnej neplatnosti právneho úkonu je v zmysle ustálenej súdnej praxe konajúci súd povinný skúmať platnosť namietaného právneho úkonu z jeho úradnej povinnosti. V tejto súvislosti sťažovatelia v konaní namietali absolútnu neplatnosť plnomocenstva založeného na č. 1. 43. Konajúce súdy si však žiadnym spôsobom nesplnili svoju povinnosť a neskúmali, či predmetné plnomocnenstvo je podpísané žalovanou, nepredvolali žalovanú na podanie vysvetlenia a ani ju písomne o podanie vysvetlenia nepožiadali. Dovolací súd sa obmedzil len na konštatovanie, že táto námietka je len v rovine tvrdení, ktoré žiadnym spôsobom nepodložili relevantnými skutočnosťami. To, že sa žalovaná dlhodobo zdržuje v zahraničí, nevylučuje, že nemohla udeliť advokátskej kancelárii [REDAKOVANÉ]. 17. marca 2015 splnomocnenie na zastupovanie a ani sa následne zúčastniť rokovania so svojím právnym zástupcom. Sťažovatelia očakávali od konajúcich súdov, že po vznesení námietky absolútnej neplatnosti plnomocenstva sa budú právne relevantným spôsobom námietkou zaoberať.

12. Dovolací súd sa ústavne udržateľným spôsobom nevysporiadal ani s námietkou sťažovateľa 1, že jeho právneho zástupcovi nebolo doručené uznesenie dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo 34/2022 z 27. apríla 2022. Dovolací súd uviedol, že z obsahu súdneho spisu zistil, že predmetná zásielka bola riadne doručovaná, keďže adresát nebol počas doručovania zastihnutelný a zásielku si neprevzal ani v odbernej lehote, bola táto 9. novembra 2022 vrátená súdu prvej inštancie a uvedeným dňom nadobudlo uznesenie najvyššieho súdu právoplatnosť. Sťažovatelia zastávajú názor, že predmetná zásielka nebola doručovaná riadne, pretože nebola doručovaná do elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľa 1. Okrem toho právny zástupca sťažovateľa 1 sa nemal ako dozvedieť o jej doručovaní, keďže aj odvolací súd pochybil, keď nedoručil právneho zástupcovi sťažovateľa 1 ani potvrdenie o začatí odvolacieho konania, ba ani výzvu zo 14. júla 2022, ktorú odvolací súd opätovne nepochopiteľne doručoval sťažovateľovi 1, a nie jeho právneho zástupcovi. Možno tiež pochybovať o správnosti dovolacím súdom uvedeného údajov o vrátení dotknutej zásielky súdu prvej inštancie 9. novembra 2022, čo by bolo viac ako dva mesiace po opätovnom verejnom vyhlásení rozsudku 6. septembra 2022. Uznesenie dovolacieho súdu je v tejto časti nielen ústavne nedostatočné, ale aj zmätočné, ak sa v ňom tvrdí, že dotknuté uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť až 9. novembra 2022.

13. K námietke sťažovateľa 1, že odvolací súd nedoručil jeho právneho zástupcovi výzvu zo 14. apríla 2022 adresovanú sťažovateľke 2 na doloženie súhlasu sťažovateľa 1 s podaním odvolania sťažovateľky 2 v postavení intervenienta, dovolací súd poukázal na skutočnosť, že obaja

sťažovatelia sú zastúpení rovnakým právnym zástupcom, a z toho vyvodil, že preto nemožno predpokladať, že právny zástupca o súhlase sťažovateľa 1 s podaním odvolania sťažovateľky 2 nemal vedomosť. Výzva zo 14. júla 2022 nebola doručovaná právnomu zástupcovi sťažovateľa 1, ale sťažovateľovi 1 a bola uložená do jeho elektronickej schránky 30. júla 2022. Odvolací súd výzvu s rovnakým obsahom (avšak datovanú 28. júnom 2022) doručil sťažovateľke 2 uložením do jej elektronickej schránky 14. júla 2022. Ani jedna z výziev teda nebola doručovaná právnomu zástupcovi. Dovolací súd nesprávne uvádza, že obaja sťažovatelia sú zastúpení rovnakým právnym zástupcom, hoci v konaní pred súdom prvej inštancie a tiež pred odvolacím súdom sťažovateľka 2 nebola zastúpená právnym zástupcom. Rozhodnutie dovolacieho súdu je preto tiež v tejto časti nielen ústavne neudržateľné, ale opäť aj zmätočné.

14. Ďalšou námietkou sťažovateľa 1, s ktorou sa podľa jeho názoru dovolací súd ústavne udržateľným spôsobom nevysporiadal, je, že jeho právny zástupca nemal v dôsledku nedoručenia aspoň jednej z nasledujúcich písomností (potvrdenie o začatí odvolacieho konania, uznesenie dovolacieho súdu z 27. apríla 2022 a výzva zo 14. júla 2022) vedomosť, že odvolacie konanie vôbec prebieha, a teda nebolo a nie je spravodlivé od neho očakávať, že sa pri vynaložení primeranej starostlivosti mohol dozvedieť o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v konaní, o ktorého priebehu nie svojou vinou nemal vedomosť. Zdôvodnenie dovolacieho súdu, že o termíne verejného vyhlásenia rozsudku boli strany sporu a sťažovateľka 2 upovedomené zákonným spôsobom, je nedostatočné, nepreskúmateľné a ústavne neudržateľné. Sťažovateľka 2 bola o verejnom vyhlásení rozsudku informovaná dva dni po tom, ako sa uskutočnilo, a ani od právneho zástupcu sťažovateľa 1 nebolo a nie je možné spravodlivo očakávať, že sa mohol dozvedieť o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku v konaní, o ktorého priebehu nie zo svojej viny ani nevedel.

15. Sťažovateľom bolo znemožnené využiť dostupné zákonné možnosti procesnej obrany i procesného útoku. Sťažovateľ 1 je od samého počiatku osobou, ktorá je v dnešnom ponímaní označovaná ako konečný užívateľ výhod sťažovateľky 2, a takto je aj zapísaný v obchodnom registri.

16. Sťažovateľ 1 ako konečný užívateľ výhod vlastníka pozemku susediaceho s pozemkom vo vlastníctve žalovanej má naliehavý právny záujem na určení, že dotknutá stavba nie je rodinným domom a že žalovaná nie je jej vlastníčkou. Žalovaná s cieľom obísť záväzný regulatív územného plánu Bratislavy neoprávnene dosiahla zapísanie vlastníckeho práva vo svoj prospech k domnelému rodinnému domu na základe dokladu nespôsobilého na takýto zápis postupom *non lege artis* a v dôsledku takéhoto konania sa žalovaná domáha vydania stavebného povolenia na zmenu dokončenej stavby rodinného domu, ktorý však nie je rodinným domom a ktorý nie je vo vlastníctve žalovanej. Takýmto postupom žalovaná priamo ohrozuje vlastnícke a iné práva a právom chránené záujmy sťažovateľky 2 ako vlastníčky susedného pozemku a sťažovateľa 1 ako konečného užívateľa výhod vlastníka susedného pozemku.

17. Sťažovatelia zastávajú názor, že v riadnom konaní oslobodenom od množstva procesných pochybení môžu očakávať úspech v konaní, a teda aj s námietkou spočívajúcou v absencii poučenia sťažovateľky 2 o jej procesných právach a povinnostiach a v nedoručení odvolania sťažovateľa 1 proti rozsudku súdu prvej inštancie sťažovateľke 2 bol dovolací súd povinný sa vysporiadať ústavne konformne. V dôsledku absencie poučenia sťažovateľky 2 o jej procesných právach a povinnostiach

jej bolo skôr, ako *de facto* vstúpila do konania, znemožnené akýmkoľvek spôsobom sa vyjadriť predovšetkým k veci samotnej.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovatelia namietajú, že napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené ich označené práva. Napadnuté rozhodnutia sťažovatelia považujú za arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu ústavne neudržateľného riešenia otázky procesných pochybení spočívajúcich v nedoručení oznámenia sťažovateľky 2 o vstupe do konania právnomu zástupcovi sťažovateľa 1, vo vedení konania s právnym zástupcom žalovanej bez riadne udeleného splnomocnenia, v nedoručení uznesenia dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo 34/2022 z 27. apríla 2022 právnomu zástupcovi sťažovateľa 1, v nedoručení výzvy zo 14. apríla 2022 adresovanej sťažovateľke 2 na doloženie súhlasu sťažovateľa 1 s podaním odvolania sťažovateľky 2 v postavení intervenienta právnomu zástupcovi sťažovateľa 1. Sťažovatelia argumentujú aj tým, že krajský súd a najvyšší súd sa ústavne udržateľným spôsobom nevysporiadali s námietkou sťažovateľa 1, že jeho právny zástupca nemal vedomosť o priebehu odvolacieho konania, a teda nebolo a nie je spravodlivé od neho očakávať, že sa pri vynaložení primeranej starostlivosti mohol dozvedieť o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu. Ďalej sťažovatelia namietajú, že sťažovateľka 2 nebola poučená o svojich procesných právach a povinnostiach, nebolo jej doručené odvolanie sťažovateľa 1 proti rozsudku súdu prvej inštancie a sťažovateľka 2 nebola o termíne verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu upovedomená zákonným spôsobom.

III.1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov napadnutým rozhodnutím krajského súdu:

20. V prípadoch, ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže (mohol) domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

21. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

22. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu bolo prípustné dovolanie, ktoré sťažovatelia aj využili. Z toho vyplýva, že námietky sťažovateľov uvedené v dovolaní proti napadnutému

rozhodnutiu krajského súdu preskúmal najvyšší súd ako súd dovolací, ktorý rozhodol napadnutým rozhodnutím.

23. Ústavný súd musí všeobecným súdom poskytnúť príležitosť plne rozvinúť ich právomoc, keďže aj im patrí možnosť a povinnosť poskytnúť sťažovateľovým základným právam a slobodám ochranu v medziach ich zákonom zverených kompetencií. Táto ochrana je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva a jeho právomoc nastupuje spravidla až vtedy, ak sťažovateľ pred všeobecnými súdmi vyčerpá všetky účinné prostriedky nápravy vo vzťahu ku konaniu, resp. k rozhodnutiu ako celku. V prípade, ak v rámci toho istého konania (rozhodnutia) je možné niektoré námietky uplatniť pred dovolacím súdom a iné nie, ústavný súd v tejto súvislosti považuje za v rozpore s už zmieneným princípom subsidiarity tieto procesné nároky drobiť a ponechať ich samostatnému procesnému osudu. V prípade potenciálneho úspechu sťažovateľov pred dovolacím súdom (čo i len vo vzťahu k niektorým uplatneným námietkam) totiž stráca ďalšie konanie pred ústavným súdom zmysel (I. ÚS 182/2023).

24. Na spresnenie ústavný súd dodáva, že sťažovatelia by vo vzťahu k odvolaciemu súdu mohli uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku (pozri IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022), takéto námietky však v ústavnej sťažnosti sťažovatelia neidentifikovali, resp. nemožnosť obrátiť sa s takýmto druhom námietky na dovolací súd ani netvrdia.

25. Z uvedeného dôvodu sa vo veci sťažovateľov uplatnil princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu v súlade s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľov napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu:

26. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neutržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

27. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

28. Ústavný súd teda skúmal, či sa najvyšší súd odchyľil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu s ústavou a dohovorom. Pre účely posúdenia ústavnej sťažnosti sťažovateľov sa ústavný súd podrobne oboznámil tiež s obsahom odôvodnenia rozsudku krajského súdu, a to v súlade so svojím ustáleným právnym názorom, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok.

29. Sťažovatelia v rámci dovolania uplatňovali dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľ 1 opodstatnenosť tohto dovolacieho dôvodu založil na tvrdení, že prvoinštančný súd mu nedoručil oznámenie sťažovateľky 2 o vstupe do konania riadne, nedoručil právnenému zástupcovi sťažovateľa 1 uznesenie dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo 34/2022 z 27. apríla 2022, nedoručil právnenému zástupcovi sťažovateľa 1 výzvu zo 14. apríla 2022 adresovanú sťažovateľke 2 na doloženie súhlasu sťažovateľa 1 s podaním odvolania sťažovateľky 2. Odvolací súd tak odňal sťažovateľovi 1 aj náhradnú možnosť dozvedieť sa o prebiehajúcom odvolacom konaní a konať pred odvolacím súdom, predovšetkým v zmysle § 366 CSP použiť prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie. Uvedeným postupom boli porušené práva žalobcu zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozsudku pred odvolacím súdom, keďže právnenému zástupcovi sťažovateľa 1 nebolo odvolacím súdom doručené potvrdenie o začatí odvolacieho konania. Právny zástupca sťažovateľa 1 nemal v dôsledku uvedených pochybení vedomosť o tom, že odvolacie konanie vôbec prebieha, a teda nie je spravodlivé od neho očakávať, že sa pri vynaložení primeranej starostlivosti mohol dozvedieť o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu pri konaní, o ktorom nie svojou vinou nemal vedomosť, že prebieha. Rovnako sťažovateľka 2 nebola o termíne verejného vyhlásenia rozsudku upovedomená zákonným spôsobom. Odvolací súd v rozpore s § 219 ods. 3 CSP neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami, hoci ho sťažovateľka 2 o to požiadala podaním z 25. júla 2022. Sťažovateľ 1 v dovolaní uviedol, že súdy nižších inštancií viedli konanie s právnym zástupcom žalovanej bez riadne udeleného splnomocnenia.

30. Sťažovateľka 2 v dovolaní namietala vady spočívajúce v absencii poučenia o svojich procesných právach a povinnostiach, v nedoručení oznámenia sťažovateľky 2 o vstupe do konania právnenému zástupcovi sťažovateľa 1, vo vedení konania s právnym zástupcom žalovanej bez riadne udeleného splnomocnenia, v nedoručení sťažovateľke 2 odvolania sťažovateľa 1 proti rozsudku súdu prvej inštancie, čím si konajúci súd nesplnil povinnosť uloženú v § 373 ods. 3 CSP, v porušení práva sťažovateľky 2 zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozsudku odvolacím súdom, keďže odvolací súd jej v rozpore s § 219 ods. 3 CSP neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami, hoci ho o to požiadala podaním z 25. júla 2022.

31. Ústavný súd v rámci posúdenia ústavnej udržateľnosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu konštatuje, že najvyšší súd sa v rámci dovolacieho konania oboznámil aj s napadnutým rozhodnutím krajského súdu a poukázal aj na jeho odôvodnenie (bod 2.4 odôvodnenia).

32. Pre posúdenie ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu je podstatné, že najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na námietku, že celé konanie sa viedlo s právnym zástupcom žalovanej bez riadne udeleného splnomocnenia, keď v napadnutom rozhodnutí uviedol, že absencia riadneho plnomocenstva v konaní nebola preukázaná a táto námietka je len v rovine tvrdení sťažovateľa 1, ktoré žiadnym spôsobom nepodložil relevantnými skutočnosťami. To, že sa žalovaná dlhodobo zdržuje v zahraničí, nevyučuje, že žalovaná mohla udeliť advokátskej kancelárii [REDAKOVANÉ] 17. marca 2015 splnomocnenie na zastupovanie a následne sa zúčastniť rokovania so svojím právnym zástupcom. Len tvrdená domnienka nie je postačujúca na prijatie záveru o neudelení riadnej plnej moci na zastupovanie v spore (bod 15 odôvodnenia). Ústavný súd konštatuje, že len samotné spochybnenie pravosti podpisu žalovanej zo strany žalobcu (sťažovateľa 1) na plnomocenstve udelenom právnenému zástupcovi žalovanej ešte samo osebe

neodôvodňuje povinnosť všeobecného súdu nariadiť znalecké dokazovanie z odboru písomoznalectva.

33. Najvyšší súd v súvislosti s námietkou sťažovateľa 1, že právnomu zástupcovi sťažovateľa 1 nebolo doručené uznesenie dovolacieho súdu sp. zn. 4Cdo 34/2022 z 27. apríla 2022, konštatoval, že z obsahu súdneho spisu zistil, že predmetná zásielka bola riadne doručovaná, keďže adresát nebol počas doručovania zastihnutelný a zásielku si neprevzal ani v odbernej lehote, bola táto 9. novembra 2022 vrátená súdu prvej inštancie (bod 15.1 odôvodnenia). Toto zdôvodnenie ústavný súd považuje za ústavne udržateľné aj napriek tomu, že táto zásielka nebola doručovaná do elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľa 1, keďže právny zástupca sťažovateľa mal možnosť sa s uvedenou zásielkou oboznámiť a nemôže byť na ľarchu súdu, ak v čase doručovania nebol zastihnutelný a zásielku si neprevzal ani v odbernej lehote.

34. V súvislosti s námietkou, že právnomu zástupcovi sťažovateľa 1 nebolo doručené oznámenie o vstupe sťažovateľky 2 do konania, najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že táto námietka je neopodstatnená, pretože toto oznámenie bolo sťažovateľovi 1 riadne doručené krátkou cestou na pojednávaní 13. júna 2018, čo vyplýva zo zápisnice z predmetného pojednávania (bod 15 odôvodnenia). Sťažovateľ 1 však v ústavnej sťažnosti namieta, že oznámenie bolo doručené iba jemu, ale nie jeho právnomu zástupcovi, ktorý mal splnomocnenie pre celé konanie. Ústavný súd konštatuje, že aj keď tu ide o procesné pochybenie, uvedená skutočnosť nemohla ovplyvniť výsledok konania. S ohľadom na nepreukázanie naliehavého právneho záujmu na podaní určovacej žaloby zo strany sťažovateľa 1 ústavný súd konštatuje, že uvedené procesné pochybenie všeobecného súdu v danom prípade nemá ústavnoprávny rozmer z dôvodu, že ani konštatovanie porušenia základných práv sťažovateľov a zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu by v danom prípade nemohlo priniesť opačné rozhodnutie v konaní pred všeobecnými súdmi a privodiť tak sťažovateľom úspech vo veci. Bez preukázania naliehavého právneho záujmu na podaní určovacej žaloby nie je možné určovacej žalobe vyhovieť. Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade naliehavý právny záujem bolo potrebné preukázať zo strany žalobcu (sťažovateľa 1), pretože nevyplýval z osobitného predpisu. Vzhľadom na túto skutočnosť (nepreukázanie naliehavého právneho záujmu) sťažovateľ 1 nemohol byť v konaní pred všeobecným súdom úspešný. Navyše úlohou ústavného súdu nie je perfekcionisticky „prerábať“ konanie pred všeobecnými súdmi, a to aj keby k nim urobeným čiastkovým procesným úkonom mal výhrady. V súlade s princípom racionality nepovažuje za hospodárne rušiť napadnuté uznesenie len pre účely jeho doplnenia, keďže odstránenie tohto procesného nedostatku by nebolo spôsobilé ovplyvniť situáciu sťažovateľa v jeho prospech.

35. K námietke sťažovateľa 1, že odvolací súd nedoručil právnomu zástupcovi sťažovateľa 1 výzvu zo 14. apríla 2022 adresovanú sťažovateľke 2 na doloženie súhlasu sťažovateľa 1 s podaním odvolania sťažovateľky 2, najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ 1 a sťažovateľka 2 sú zastúpení rovnakým právnym zástupcom, preto nemožno predpokladať, že právny zástupca o súhlase sťažovateľa 1 s podaním odvolania sťažovateľky 2 nemal vedomosť (bod 15.1 odôvodnenia). Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti však poukázali na to, že uvedená výzva síce bola doručená sťažovateľovi 1 a aj sťažovateľke 2 do ich elektronickej schránky, ale nebola doručená do elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľa 1 a najvyšší súd nesprávne uviedol, že sťažovateľ 1 a sťažovateľka 2 boli zastúpení rovnakým právnym zástupcom, keďže sťažovateľka 2 v konaní pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom nebola zastúpená právnym

zástupcom. Ústavný súd konštatuje, že aj napriek tomuto pochybeniu nie je možné konštatovať ústavnú neudržateľnosť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, pretože ani táto skutočnosť nemohla ovplyvniť výsledok konania z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu na podaní určovacej žaloby (bližšie odôvodnenie v bode 44).

36. Najvyšší súd sa ústavne udržateľným spôsobom vyjadril tiež k námietke sťažovateľa 1, že jeho právny zástupca v dôsledku procesných pochybení zo strany konajúceho súdu nemal vedomosť o tom, že prebieha odvolacie konanie a v dôsledku toho nebolo spravodlivé od neho očakávať, že sa pri vynaložení primeranej starostlivosti mohol dozvedieť o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu. Najvyšší súd totiž poukázal na skutočnosť, že odvolací súd vec prejednal bez nariadenia pojednávania, keďže na nariadenie pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP neboli splnené zákonné podmienky (nebolo potrebné doplniť, resp. zopakovať dokazovanie), rozsudok odvolacieho súdu bol verejne vyhlásený 6. septembra 2022, pričom o termíne verejného vyhlásenia rozsudku boli strany sporu a sťažovateľka 2 upovedomené zákonným spôsobom, o čom sa nachádza dôkaz na č. l. 429 – 431 (bod 15.2 odôvodnenia). Ústavný súd konštatuje, že toto odôvodnenie nepredstavuje porušenie označených práv sťažovateľov a je ústavne udržateľné.

37. K ďalšej námietke o pochybení odvolacieho súdu spočívajúcom v nedoručení potvrdenia o začatí odvolacieho konania právnemu zástupcovi sťažovateľa 1 najvyšší súd uviedol, že uvedenú povinnosť žiaden zákonný predpis nestanovuje (bod 15.2 odôvodnenia).

38. V súvislosti s námietkou sťažovateľky 2 o absencii poučenia o jej procesných právach a povinnostiach a v súvislosti s námietkou spočívajúcou v nedoručení odvolania sťažovateľa 1 proti rozsudku súdu prvej inštancie sťažovateľke 2 najvyšší súd konštatoval, že vzhľadom na dôvod zamietnutia žaloby sťažovateľa 1 nepovažoval uvedené vady za spôsobilé znemožniť sťažovateľke 2 uskutočniť jej patriace práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (bod 16 odôvodnenia). Ústavný súd aj uvedené zdôvodnenie najvyššieho súdu s prihliadnutím na nepreukázanie naliehavého právneho záujmu na podaní určovacej žaloby nepovažuje za ústavne neudržateľné (bližšie odôvodnenie v bode 43).

39. Na námietku sťažovateľky 2 spočívajúcu v porušení práva zúčastniť sa verejného vyhlásenia rozsudku odvolacím súdom, keďže jej odvolací súd v rozpore s § 219 ods. 3 CSP neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami, hoci ho o to požiadala podaním z 25. júla 2022, najvyšší súd reagoval ústavne udržateľným spôsobom, keď ju vyhodnotil ako nedôvodnú, pretože z obsahu súdneho spisu (č. l. 431) vyplýva, že 23. augusta 2022 bolo odvolacím súdom sťažovateľke 2 elektronicky odoslané oznámenie odvolacieho súdu o zrušení termínu verejného vyhlásenia rozsudku 30. augusta 2022 spolu s oznámením nového termínu 6. septembra 2022, pričom zásielka bola vrátená súdu 8. septembra 2022 (bod 16 odôvodnenia).

40. Vzhľadom na už uvedené zistenia ústavný súd konštatuje, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup odvolacieho súdu, t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone. Práve naopak, takýto postup a rozhodnutie odvolacieho súdu relevantný právny predpis výslovne umožňoval, preto napadnuté rozhodnutie v predmetnom prípade nemohlo znamenať odoprenie prístupu sťažovateľov k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

41. Argumentácia sťažovateľov o tom, že z dôvodu procesných pochybení pri doručovaní neboli informovaní o niektorých procesných úkonoch, v dôsledku čoho údajne nevedeli o priebehu odvolacieho konania, sa javí ako účelová, keďže (ako sám sťažovateľ 1 uviedol) sťažovateľ 1 je v obchodnom registri vedený ako konečný užívateľ výhod sťažovateľky 2, preto je možné dôvodne predpokladať, že sťažovateľ 1 mal o úkonoch sťažovateľky 2 (a naopak) a o priebehu odvolacieho konania vedomosť a prípadné procesné pochybenia zo strany konajúcich súdov nemohli mať reálny vplyv na výsledok súdneho konania a na porušenie označených práv sťažovateľov v ústavnoprávnej rovine. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ 1 a štatutárny orgán a zároveň spoločník sťažovateľky 2 sú osoby blízke a ich kroky sa javia ako koordinované.

42. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ 1 ani sťažovateľka 2 nemajú na podanej žalobe naliehavý právny záujem, keďže podaná žaloba nijako nemohla ovplyvniť ich právne postavenie proti žalovanej. Medzi stranami neexistuje žiaden stav právnej neistoty, ktorý by bol ohrozením právneho postavenia sťažovateľov. Ani na určení, že predmetná nehnuteľnosť nemá charakter rodinného domu, nie je daný naliehavý právny záujem, pretože tu nejde o prípad určenia, či tu právo je alebo nie je, keďže určenie, že stavba nie je rodinným domom, nie je určením práva. V danom prípade nejde ani o určenie právnej skutočnosti, ktorá by vyplývala z osobitného predpisu. Otázku, či stavba spĺňa kritériá rodinného domu, môže vyhodnotiť iba príslušný stavebný úrad. Súdny v civilnom procese nerozhodujú o určení charakteru stavby. Argumentácia najvyššieho súdu je v tomto smere ústavne udržateľná. Vzhľadom na skutočnosť, že v danej veci sťažovateľ 1 ani sťažovateľka 2 ako intervenient na strane sťažovateľa 1 (na strane žalobcu) nemali na požadovanom určení naliehavý právny záujem, sťažovatelia nemohli dosiahnuť úspech v konaní pred všeobecnými súdmi, a preto aj namietané procesné pochybenia nemohli mať vplyv na výrok a konečný výsledok napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu. Ani prípadné zrušenie rozhodnutia najvyššieho súdu ústavným súdom by nemohlo viesť k úspechu sťažovateľov v konaní pred všeobecnými súdmi. Hoci zdôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v niektorých otázkach (nedoručenie oznámenia o vstupe sťažovateľky 2 do konania právnomu zástupcovi sťažovateľa 1, nesprávne konštatovanie, že sťažovateľ 1 a sťažovateľka 2 boli na súde prvej inštancie a pred odvolacím súdom zastúpení rovnakým právnym zástupcom) nie celkom zodpovedalo priebehu konania, táto skutočnosť s prihliadnutím na nepreukázanie naliehavého právneho záujmu na podaní určovacej žaloby zo strany sťažovateľa 1 nespôsobuje ústavnú neudržateľnosť záveru najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania sťažovateľov.

43. Ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľom v konaní pred všeobecnými súdmi nebolo znemožnené uplatňovať prostriedky procesného útoku a procesnej obrany. V konaní o ústavnej sťažnosti sťažovatelia vôbec neuviedli žiadne nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré by nemohli uplatniť v konaní pred všeobecnými súdmi. Argumentácia obsiahnutá v ústavnej sťažnosti sa v podstate zhoduje s námietkami prednesenými v konaní pred všeobecnými súdmi, či už v rámci podaného odvolania, alebo dovolania. Sťažovatelia v konečnom dôsledku ani neoznačili konkrétne prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré nemohli v konaní pred všeobecnými súdmi použiť. Samotné všeobecné konštatovanie o nemožnosti ich použitia bez ďalšej konkrétnej identifikácie nemôže preto viesť k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľov.

44. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľov v ústavnoprávnej rovine. Podľa názoru ústavného súdu sa sťažovatelia snažia dosiahnuť opätovné prerokovanie a rozhodnutie vo veci, čo

bez poukazu na konkrétne prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré v doterajšom konaní pred všeobecnými súdmi nemohli použiť, nemôže privodiť priaznivejší výsledok pre sťažovateľov v konaní pred všeobecným súdom. Ústavný súd v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu neidentifikoval také závažné pochybenia, v dôsledku ktorých by sa vyžadovalo jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie, napriek čiastočne dôvodným výhradám sťažovateľov (k odôvodneniu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu), ktorých relevancia by mohla viesť ku konštatovaniu porušenia ich označených práv.

45. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

46. Najvyšší súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k názoru, že dovolanie sťažovateľov je potrebné odmietnuť, pričom vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru, a tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), preto absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a porušením práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

47. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení či nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08). Ani z tohto hľadiska ústavný súd nezaznamenal nedostatky či inú zrejmu nespravodlivosť v namietanom rozhodnutí najvyššieho súdu. Navyše sťažovatelia v ústavnej sťažnosti v podstate opakujú svoju argumentáciu uplatnenú v rámci podaného dovolania.

48. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci nezistil porušenie označených práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu. Závery, ku ktorým najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí dospel, nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne), a tým za ústavne neudržateľné. Z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom vo veci.

49. Keďže neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd zasahoval, pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

50. Vzhľadom na to, že ústavný súd konštatoval zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, ostatnými návrhmi obsiahnutými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia a priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania) sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Miloš Maďar
predseda senátu